

EPIDERMISZ
RHIZODERMISZ

ELSŐDLEGES BŐRSZÖVET - EPIDERMISZ

HATÁS BŐRSZÖVETE – EPIDERMISZ

Eredet: tunika – protoderma

A, SEJTEI:

fedősejtek (alak, méret, rendeződés, rétegek)
sztóma komplex sejtjei : **zárósejtek** + **melléksejtek**
típusok: alak, melléksejtek száma, helyzete

fedőszőrök – trichómák: protodermából
epidermisz sejtéből

mirigyszőrök – trichómák: protodermából
epidermisz sejtéből

Típusok: egysejtű, többsejtű, elágazó, pikkely, stb.

GYÖKÉR BŐRSZÖVETE – RIZODERMISZ

Eredet: dermatogén

SEJTEI:

fedősejtek
gyökérszőrök

IDIO-
BLASZ-
TOK

parasejtek – élettelen: fűfélék levele
szilika sejtek – érdekesség: fűfélék levele
bulliform sejtek: levelek alakváltozása
kristálytartó sejtek
olajtartó sejtek
tannin sejtek

EMERGENCIÁK (rózsatüske)

B, KUTIKULA

C, EPIKUTIKULÁRIS VIASZ

MÁSODLAGOS BŐRSZÖVET

PERIDERMA: PARA: PHELLOGÉN,
PHELLODERMA,
PHELLOM
PARASZEMÖLCSÖK – LENTICELLÁK

HARMADLAGOS BŐRSZÖVET

RHITIDÓMA – HÉJKÉREG:
PARA + ELHALT HÁNCSS

**A fedősejtek változatos alakúak a kétszikűek többségénél.
A sejtek szorosan kapcsolódnak egymáshoz. Emiatt nyúzatot lehet készíteni.**

Az epidermiszről replika készíthető körömlakk felhasználásával: a felületre szárított réteg lehúzható, és mikroszkópban vizsgálható.

A fűfélék epidermiszének fedősejtjei szabályosabb alakúak, rendezetten helyezkednek el. A sejtek hullámos fallal kapcsolódhatnak egymáshoz: nagyobb felület.

Szárazság vagy erős fény hatására a bulliform sejtek vizet adnak le, elveszítik turgorukat. Ennek következtében a levél behajlik vagy feltekeredik, csökkenti ezzel a párologtató és a fénynek kitett felületet.

A tannin tartalmú sejtek optikai védelmet adnak. A polimerben a kettőskötések delokalizált elektron-felhője jó fényelnyelést biztosít.

A SZTÓMAKOMPLEX

**A ZÁRÓSEJTEK ÉS MELLÉKSEJTJEIK
ANATÓMIAI ÉSMŰKÖDÉSI EGYSÉGE**

MELLÉKSEJTES SZTÓMA APPARÁTUSOK

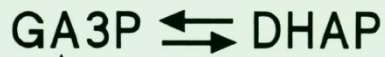
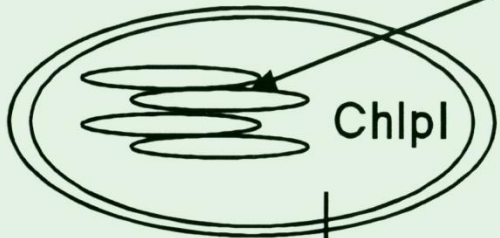
Szabálytalan sejtű (nincs melléksejt)	ANOMOCTTIKUS	(Ranunculaceae)
Kapcsolt sejtű (1 melléksejt van)	DEZMOCTTIKUS	(Bignoniaceae)
Haránt sejtű (2 melléksejt merőleges a zárósejtekre)	DIACCTTIKUS	(Lamiaceae)
Párhuzamos sejtű (2 melléksejt párhuzamos a zárósejtekkel)	PARACCTTIKUS	(Rubiaceae...Poaceae)
Egyenlőtlen sejtű (3-5 melléksejt, egyik kisebb)	ANIZOCTTIKUS	(Brassicaceae)
4 melléksejtes	TETRACTTIKUS	(Commelinaceae)
6 melléksejtes	HEXACTTIKUS	(? + Zingiberaceae)
Sok melléksejtes	AKTINOCTTIKUS HELIOCTTIKUS CIKLOCTTIKUS	(Buxaceae, Apocynaceae)

GUARD CELL

LIGHT

Phot.rec.

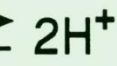
SUBSIDIARY CELL

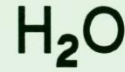
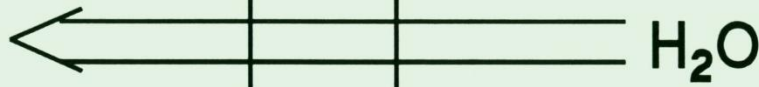
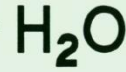
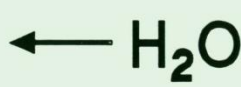
PEP

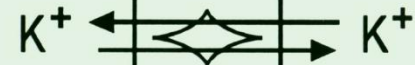
Malic acid (MH₂)

Turgore pressure

O P E N

A SZTÓMÁK ELHELYEZKEDÉSE

Az epidermisz szintjéből kiemelkedő

Vízi vagy nagy vízigényes növények színi epidermiszében

Kiemelkedő, emergens sztóma

Az epidermisz szintjében

Semleges vízigényű növények színi és/vagy fonáki epidermiszében

Az epidermisz szintje alá süllyedve

Szárzástűrő növények fonáki epidermiszében

Besüllyedt sztóma

Sztómakripta

TRICHÓMÁK - SZŐRÖK

FEDŐSZŐRÖK

EGYSEJTŰEK

SOKSEJTŰEK

MIRIGYSZŐRÖK

EGYSEJTŰEK

SOKSEJTŰEK

Humulus lupulus – komló – hop kapaszkodószőrök a száron

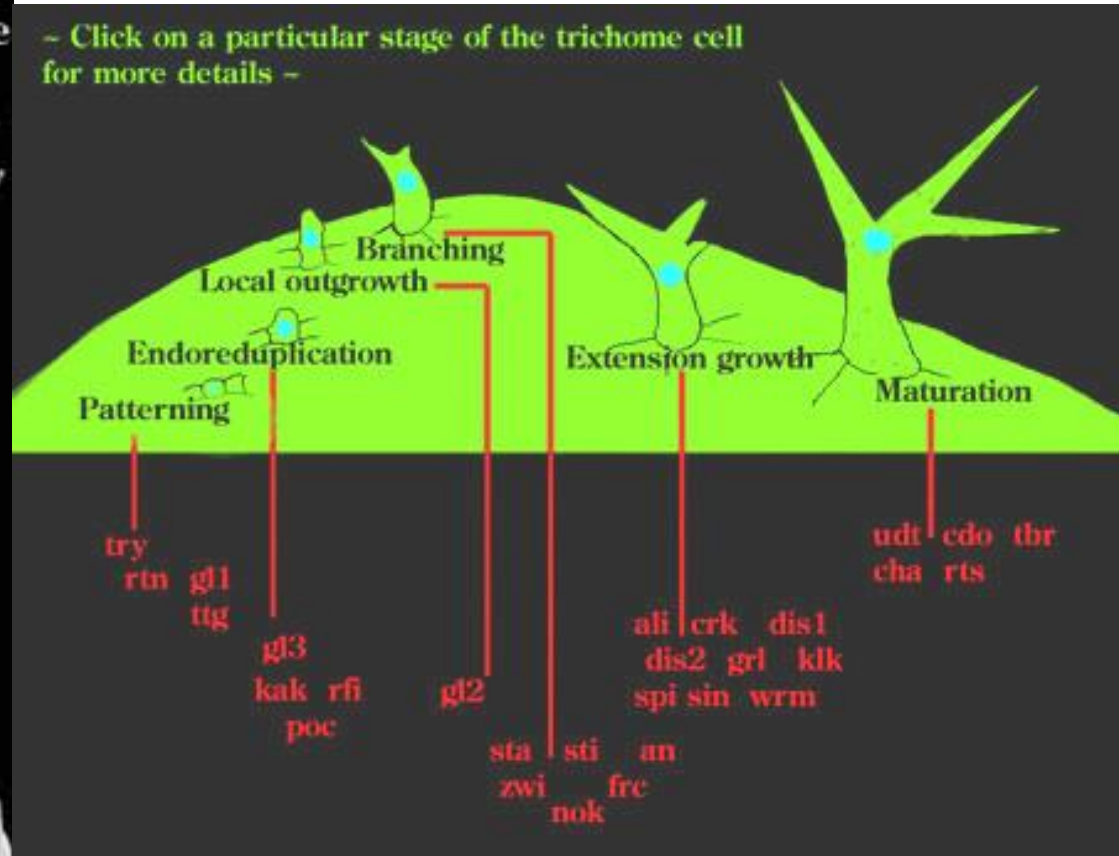
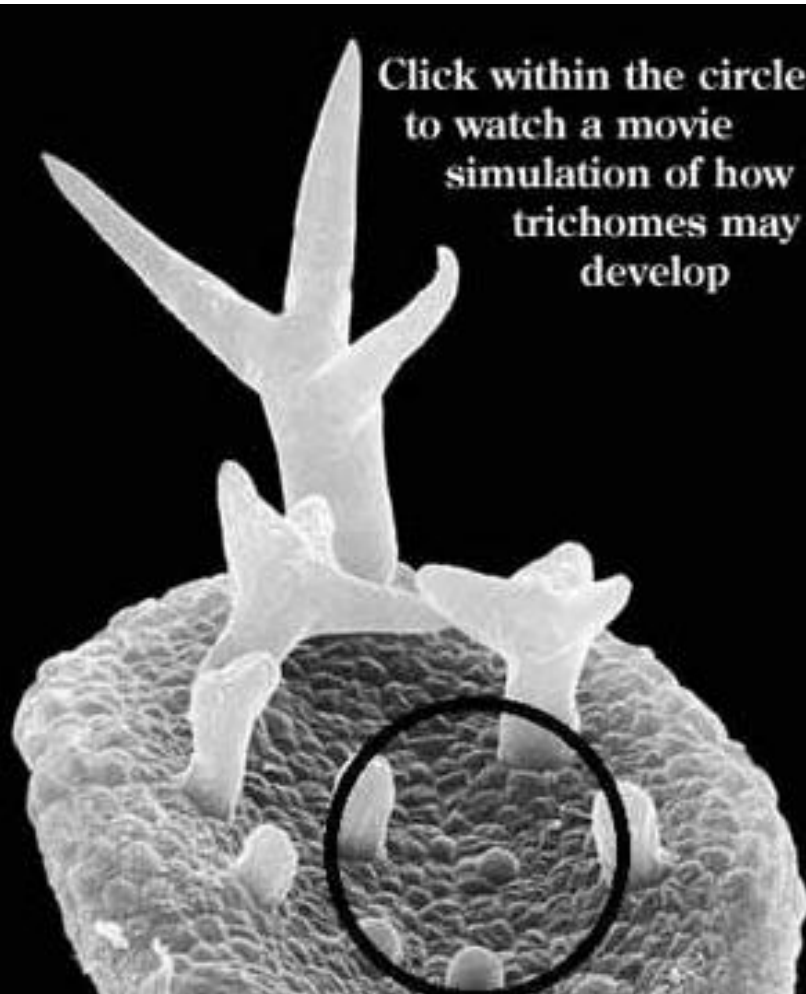
Ezüstfa: csillagszőrök

A csalánszőr, mint mirigyszőr, összetett szerkezetű. Az emergencián ülő szőr egysejtű.

Amirigyszőrök működése: A kiválasztott anyag a fejecskében, a kutikula alatt halmozódik fel. A kutikula felhasadása után kerülhet a külvilágba.

Molekuláris biológiai kutatások a szőr fejlődésének szabályozására

Arabidopsis mutánsok

A szőrök szerepe: optikai védelem – a vízcseppek szétoszlatásával meggátolják, hogy a vízcseppek gyűjtőlencseként fókuszálva a fényt, kiégessék a levelet.

A SEJTFAL SZERKEZETE A HAJTÁS EPIDERMISZÉBEN

felszín

- 1, Epikutikuláris viasz**
- 2, Valódi kutikula: (csak kutin és előanyagai)
C16 és C18 hidroxi-zsírsavak származékainak
poliészterei**

**3, Kutikula: kutin + pektin + hemicellulóz a cellulóz
rostok között**

4, Pektin: pektinsav+ galakturonsav származékai

**5, Cellulóz: fibrilláris és kristályos szerkezet +
interfibrilláris járatok = ektodezmata**

citoplazma felőli oldal

A KUTIKULA szerkezete fajra jellemző, nagymértékben függ ökológiai tényezőktől.

A kutikula finomszerkezete fényszórást, interferenciát okozhat, vagy polarizátor.

A kutikula védheti a gázcsereenyílásokat: párologtatás csökkentése

**PERIDERMA
MÁSODLAGOS
BŐRSZÖVET**

**HÉJKÉREG
RHYTIDOMA
(BARK)**

RHIZODERMISZ

A GYÖKÉR BŐRSZÖVETE

A GYÖKÉRSZŐR

Egyetlen rhizodermisz sejt.

Ritkán ágazás is van.

Hossz: 80 – 1500 μm , átmérő: 5 – 17 μm

Nagy vacuolum, vékony sejtfal.

Kialakulás trichoblast-ból, inekvális sejtosztódással.

A differenciálódás helyén dupla sejtfal: a gyökérszőr a belsővel folytonos.

Sejtnag a megnyúlás csúcsán. ER, riboszóma, Golgi is a csúcs közelében.

Nincs osztódás, de DNS replikáció folyik. A sejtnag mérete nő POLIPLOIDIA

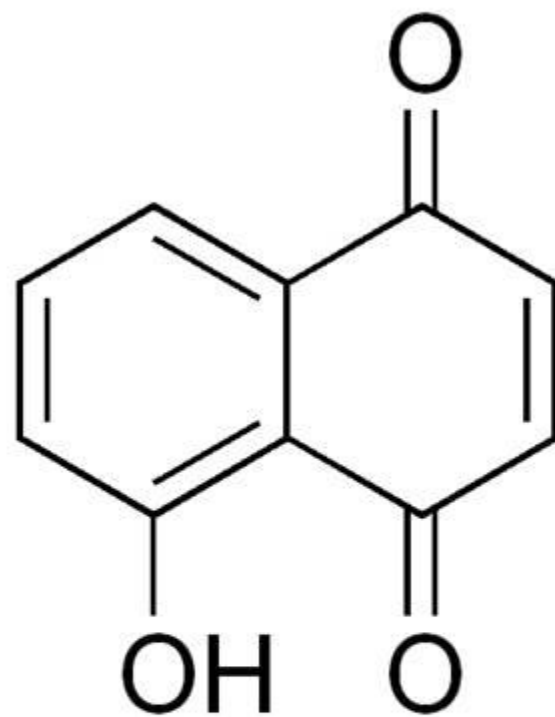
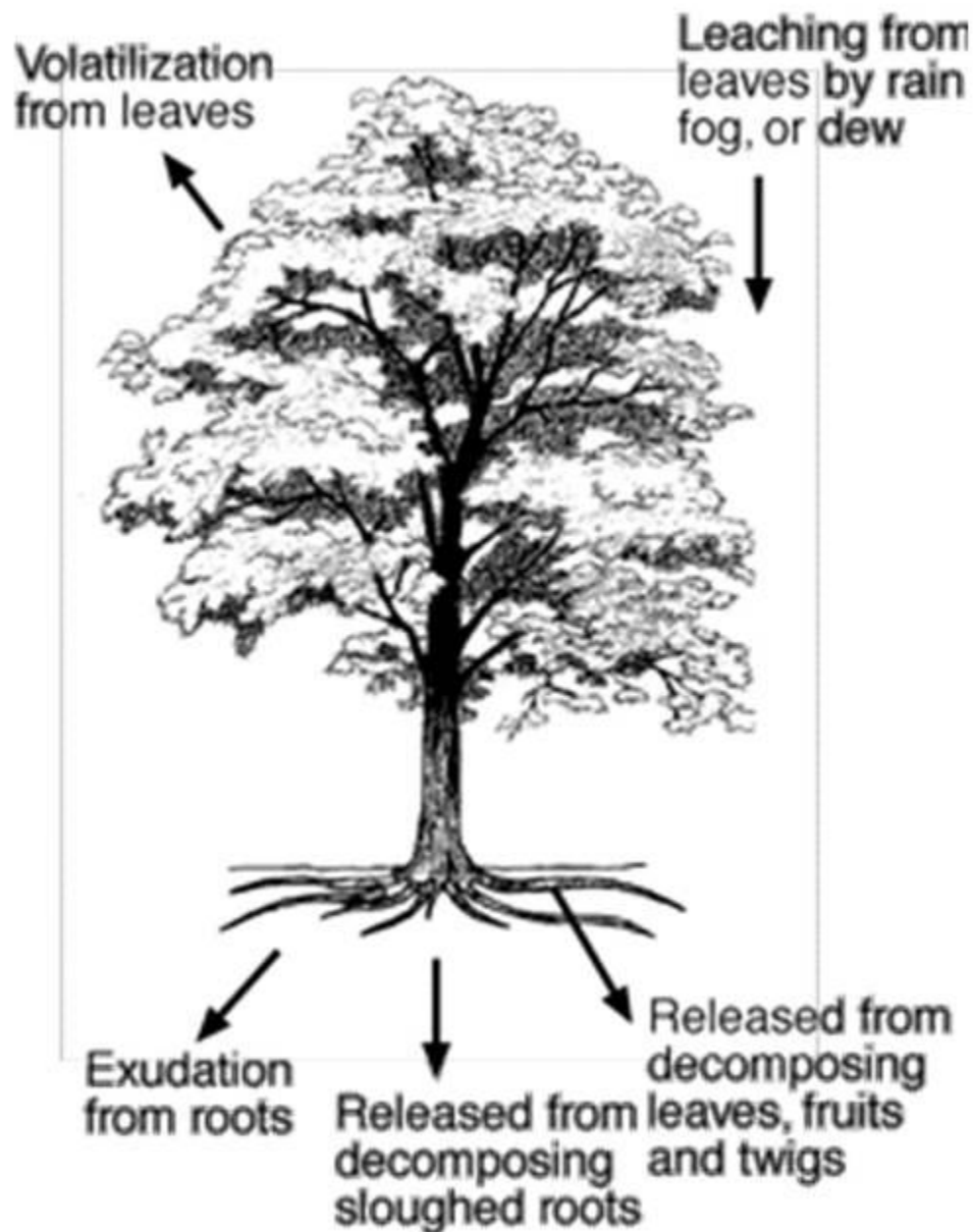
Életképesség: pár nap, elhalás vagy suberizálódás, lignifikáció.

Szerep: vízfelvétel, ásványos táplálkozás, kapcsolat a környezettel:

Anyagkiválasztás: kelátorok, proton

Pillangósok: Rhizobium felvétele

Mikorrhiza, baktériumok

JUGLONE

**VELAMEN: epifiton orchideák
sokrétegű rhizodermisze**